

„Povinnost domovských států chránit v oblasti byznysu a lidských práv prizmatem extrateritoriální jurisdikce“

Abstrakt v českém jazyce

Nadnárodní korporace se staly novými globálními mocenskými hráči. Jejich ekonomický vliv roste a spolu s ním i jejich schopnost, porušovat lidská práva. Žádná korporace však nemá přímé povinnosti v mezinárodním právu v oblasti lidských práv. Jsou to státy, především hostitelské státy, kde k porušování lidských práv dochází, a které musí dodržování lidských práv korporacemi v rámci své povinnosti chránit zajistit. V praxi se jedná převážně o rozvojové státy, které se vůči mocnějším korporacím často neumí/nechtějí prosadit, což má přímý negativní dopad na všeobecné uplatňování lidských práv.

V zájmu posílení ochrany lidských práv v oblasti byznysu a lidských práv proto začaly lidskoprávní orgány a odborníci povinnost chránit lidská práva ukládat *domovským státům* korporací působících v hostitelských státech. Výzkum povinnosti domovských států, chránit před extrateritoriálním porušováním lidských práv ze strany korporací, je teprve v počátcích. Zatím neexistuje právně závazný nástroj v oblasti podnikání a lidských práv, proto není ani ustanovení domovské povinnosti chránit jednoznačné. Zatímco většina odborníků na lidská práva zastává názor, že povinnost chránit lze domovským státům přisoudit již v rámci stávajícího rámce mezinárodního práva lidských práv, jiní právní odborníci tomuto názoru silně oponují.

Ve snaze přispět k objasnění lidskoprávního *status quo* a celkovému posílení ochrany lidských práv v oblasti byznysu a lidských práv tato disertační práce povinnost domovských států chránit lidská práva zkoumá. Konkrétně se zabývá její existencí, přípustností a přičitatelností. Na základě analýzy lidskoprávní judikatury disertační práce zjišťuje, že ačkoli je trend ve prospěch povinnosti chránit nesporný, závazná povinnost domovského státu zatím nevzniká. Na základě institutu jurisdikce v mezinárodním právu veřejném práce dále zjišťuje, že podmíněné uplatňování ochrany domovského státu, je přípustné. Konečně, opírajíc se o institut jurisdikce v mezinárodním právu v oblasti lidských práv, tato disertační práce dospívá k závěru, že dle stávajícího práva, lze v budoucnu závaznou povinnost domovským státům přičíst, a to v rámci příčinného pojetí jurisdikce.

Klíčová slova: Byznys a lidská práva, povinnost chránit, extrateritoriální jurisdikce, příčinné pojetí jurisdikce